

wat tot zijn zaligheid te weten van noode is, maar nooit is volgehouden, dat een eenvoudige herdersjongen of arbeider op een fabriek, alle profetieën in Oud en Nieuw Testament doorgrondten kan. Juist daarom is er dan ook een Dienst des Woords, en zijn het de Bedienaren des Woords die de mysteriën hebben te ontsluiten. Maar dit neemt niet weg, dat eerst de wonderlijke uitvinding van Laurens Janszoon Koster den Bijbel tot het wereldboek gemaakt heeft. Thans toch kan zonder zweem van aarzeling gezegd, dat er onder niet een volk, waar of hoe dan ook een boek is te schrijf gesteld, hoe klassiek en van wat kostelijken inhoud ook, dat ook maar van verre de vergelijking als wereldboek met de Heilige Schrift zou kunnen doorstaan. Reeds liep het hoog, indien van een in strengen zin klassiek geschrift een dertig vertalingen het licht zagen, hier daarentegen is sprake van een breedte, welke verzameling van geschriften, die althans voor wat het Nieuwe Testament aangeht, reeds in meer dan vier honderd talen werden omgezet. De grote Encyclopaedia of Missions, te New York, anno 1910, in tweede editie uitgekomen, geeft de breedte lijst ervan op blz. 827-829 in haar derde appendix. Rekenen met daarbij nu met het alle verkoop van andere boeken zeer verre overtreffend debiet, dat de Heilige Schrift over heel het aardrijk gevonden heeft, zoort en een enkel Bijbelgevoel op een verspreiding van een jaar op vier miljoen schaat, dan zinkt, vergeleken hierbij, de verspreiding van elk ander boek, hoe hoog geloofd en veel gezocht ook, zoo in het niet terug, dat het zelfs niet in aanmerking komt. Een eere als aan geen ander geschrift uit wat land of eeuw ooit ten deel viel, was voor den Bijbel als Bijbel weggelegd op een schaal, die nu verbaast, wie de lijst ervan voor zich krijgt. De Bijbel staat nog altoos geheel eenig onder alle menscheijke literatuur in het zenit. Reeds door die wereldbeteekenis van den Bijbel gevoelt men, dat een boven het gemeen-menscheijk uitgaande werking den Bijbel bij zijn ingang in de wereld-historie gedragen heeft, en het is die wonderlijke werking, die de Kerk van Christus niet anders verklaart kan, dan door ze te zoeken in den Christus, haar Heiland, die na zijn opvaren ten hemel aldus zijn Kerk op aarde verrijkt heeft.

Maar dit is het ten hemel gevaren Christus, die, van uit den hemel, eerst de Uittasting van den Heiligen Geest gaf; die den man van Tarsus riep om de heidenwereld te veroveren; die in Jeruzalem verovering den Joodschen volkstaat zijn oordeel deed vinden; die in de Openbaring van Johannes ons zijn testament schonk voor de komende Volcinding, en die evenzoo op zeer wonderbare wijze de Heilige Schrift in zijn Kerk op aarde heeft nedergelegd. Wat verschillen dan ook thans de Kerken verdedelen, de Heilige Schrift blijft als de Canon van belijdenis en leven nog altoos aanvaard in de Gereformeerde Kerken, in de Lutherse Kerken, in de Roomsche-Catholieke Kerken, in de Grieksche-Oostersche Kerken. De Schrift zal eijkel, evenals de Doop in formeelen zin, is nog tot op den huidige dag datgene wat alle Christelijke Kerken op aarde, zoo men enkele secten afsondert, verbindt.

Dr. A. K.

„Ga in uw binnenste kamers”

Ga heen, mijn volk, ga in uw binnenste kamers, en sluit uw deuren nu toe; verberg u als een klein oogenblik, totdat de gramschap overga. Jesaja 26: 20.

Uw persoon leeft naar twee kamers. Enerzijds gaat ge uit naar de wereld, en dan beweegt ge u naar buiten. Maar anderzijds kunt ge u ook naar de mysteriën des Geestes keeren, en dan beweegt ge u naar binnen.

Ge kunt u ook in uzelf opsluiten, zoodat ge noch naar buiten in de wereld, noch naar binnen naar uw God u toekert, maar zulk een zelfopsluiting is toch hoog uitzondering. Zelfs in uren van gedachteeloosheid zweven onze gedachten toch meestal naar de wereld uit. En er ontvredt in ons hart, en dorsten we naar vrede, dan keeren we ons als vanzelf weer naar binnen, om in onzen God te vinden, wat de wereld ons wel gedurig belooft, maar nimmer ons geven kan.

Teekening en beelddrukking als nu de taal der profeten was, spreekt Jesaja van kamers, die om u en in u zijn. Zelfs spreekt hij van een volgrek van kamers, die de eene dieper dan de andere zich naar binnen bevinden, en maken dat ge u in de binnenste van die kamers zoo goed als geheel van 't leven om u heen af kunt sluiten.

In tweerlei zin is dit bedoeld. Als 't ware tusschen de wereld en uw hart ligt uw woning en in die woning uw gezin. We kennen daarom al het onderscheid, ja soms zelfs de tegenstelling tusschen ons particuliere en ons publieke leven. Dat publieke leven beweegt zich dan buiten onze woning op de straten van onze stad, of de wegen van ons land, en in de breedte kringen van ons volk. Ons private, ons particuliere, ons persoonlijke leven daarentegen leeft niet buiten, maar binnen in ons huis, in de kamers van dat huis, en het is de deur aan de straat, die hier de scheidlijn trekt. Zelfs in onze woning is nog onderscheid. Ook in ons huis zijn gangen en portalen, spreek- en ontvangkamers, waarin we ook anderen toelaten. Maar dieper in onze woning zijn de meer verborgen kamers, waarin we alleen de leden van ons gezin toelaten, en waar een vreemde buiten moet blijven. En nog innerger is 't, als ge in uw woning dan nog een klein bidvertrek bezit, waarin ge zelfs voor uw gezin u terugtrekt, om geheel alleen en op u zelf, de gemeenschap met uw God te zoeken.

In dien zin nu spreekt Jesaja Gods volk toe, dat het zich in zijn binnenste kamers zal terugtrekken, om geheel van de verleiding en verlokking der wereld, alle aandacht op zichzelf terug te trekken, zijn eigen hart te doorsoeken, zich voor Gods aangezicht te stellen, en in die stille verborgenheid de dubbele vreugde te

smaken, dat 't woeien en 't rumoer in de wereld ons niet deren kan, we onszelf, onze eigen persoon op de proef stellen en keuren, en althans geheel op ons zelf teruggetrokken, in de stille eenzaamheid den uitgang van onze ziel naar God voelen opmaken, en den lagang van God in ons hart in zalige toenadering ervaren mogen.

Gelijk een spons verweekt en bederft, indien ze maar aldoor in het water blijft liggen en het water in zich opgezogen houdt, zoo ook kwijnt ons zieleven weg, indien het gestadig in het wereldleven verzonken blijft, en rusteloos dit wereldleven indrinkt.

Maar nu is juist alleen mogelijk, indien uw persoonlijk leven in uw binnenste een zelfstandig karakter draagt, en ge niet er u in verliest, om een zieleloos afschijnsel van uw omgeving te zijn.

En dat zieleloos afschijnsel-zijn ligt juist 't booze euvel, zóó zelfs dat er lieden zijn, wier vroomeitd zelfs niet anders is dan een afschijnsel van den vromen kring waarin ze verkeerden.

Een persoon, een man, een vrouw met eigen zin en bedoelen, van eigen karakter en van eigen daad te zijn, is nu het eenige middel om aan dat ondergaan in 't afschijnsel van uw omgeving te ontkomen, en de kracht hiertoe ligt eenijkel in uw persoonlijk geloof. Uw ik in u mag niet van was, 't moet van marmer of staal zijn, en het is uw God die dat marmer in u naar zijn beeld en gelijkenis moet behouwen.

Dat ik van staal of marmer in u, heeft zijn woonste in de allerbinnenste kamer van uw wezen. Daar in die allerbinnenste kamer moet ge uw doot het geloof herberghen 't telkens zoeken, en ter verantwoording roepen. Uw uitgangspunt mag niet zijn in de wereld, om uit die wereld naar uw God te verachten. Juist omgekeerd moet uw geloof 't uitgangspunt in uw God vinden, om van daaruit de wereld te beheerschen. En daarvoor nu moet een telkens zich vernieuwend leven in de binnenste kamer van uw innerlijke existentie kennen.

De heilige roeping: „Mijn volk ga in uw binnenste kamers” gaat uit tot een ieder die geloof.

Daarbij echter mag nooit van een onverbiddelijken eisch worden afgetaan. Ge moet, ja, de nabijheid van uw God kennen, alleen maar, ge kunt nooit tot uw God naderen, en het is alleen uw God die naderen kan tot u.

Ge kunt hiden, ge kunt neerknielen, ge kunt uw gedachten naar hoger laten uitgaan, ge kunt uiting van zielhaven naar den Hoogen doen opzweven, maar dit alles blijft pogen, zoeken, verlangen, doch het in zijneelheid met uw God verkeeren, is iets wat ge uit uzelf nooit be- reikt. Ge kunt geloofsuitgange naar God als uw Vader hebben. Ge kunt in dank en aanbidding u in den Zone Gods pogen te verliezen. Maar bij dit alles blijft de scheiding, en tot waarlijk- gemeenschap voor uw ziel komt 't eerst, als uw geest den Heiligen Geest ontmoet. En dit nu is iets, dat niet uit u naar den Heiligen Geest uitgaat, maar u dan eerst en dan alleen overkomt, zoo God de Heilige Geest in genade u tot zijn hart klemt en wijdt, en in dien tempel van uw hart ingaat.

Onder al uw „binnenste kamers” nu is er één de allerbinnenste, en het is in die allerbinnenste kamer, dat de Heilige Geest zelf persoonlijk ingaat, om uw geloovende ziel te vinden, te ontmoeten en toe te spreken, te troosten en en u een schat des heiligen levens te doen genieten, die nooit anders dan in dien verborgen tempel van uw innerlijk zielebestaan u kan toekomen.

Dr. A. K.

Amsterdam, 2 Juli 1915.

De scheidlijnen zijn hier scherper getrokken, de overgave aan het beginsel is meer beslist en volkomen, de karakters, in den strijd gestaald, zijn hoekiger, maar toonen ook meer vastheid. En het Calvinisme, dat voor alle dingen vastheid van wil en beslistheid van overtuiging eischt, past daarom wel zoo goed bij onzen Noordschen volksaard zich aan.

Evenals een vorig jaar zal aan de jaarvergadering voorafgaan een wetenschappelijke samenkomst, die inzonderheid bestemd is voor 't bespreken van wetenschappelijke problemen en waar Prof. Bavinek zijn referaat over het „binnenste toelichten en verdedigen zal. Zeker valt het te betreuren, dat naast een der professoren van de Universiteit, niet ook een der oud-leerlingen hier als referent zal optreden, want het doel van deze samenkomsten was niet het minst, om aan deze oud-leerlingen gelegenheid te schenken van hun wetenschappelijke gaven en studien te doen blijken. Maar gelijk Directeuren reeds hebben meegedeeld, is de „oorlogstoestand”, die zooveel in ons land ontreddeerd heeft, oorzaak geworden, dat de oud-leerling onzer Universiteit, die was uitgenoodigd om een referaat te houden, verhindert werd aan de opdracht te voldoen. Het is gelukkig, dat dit gemis in zoverre vergoed wordt, dat Prof. Bavinek een onderwerp aan de orde stelde, dat rijke stof tot discussie kan geven. Wie zijn keurig referaat, dat gelijk al wat Prof. Bavinek levert, de hand van den meester verrand, las en bestudeerde, daardoor ingeleid werd in de historie van dit probleem, en zag, van hoe veel belang dit vraagstuk niet alleen voor de filosofie, maar voor de religie, de zielkunde en de paedagogie is, zal den hoogleraar dankbaar wezen voor de keuze van dit onderwerp en met spanning het debat verwachten, dat over dit referaat zich ontpinnen zal.

Deze samenkomst, die een streng wetenschappelijke karakter draagt, uiteraard meer bestemd voor gestudeerde personen, — al mogen leden en begunstigers haar als toehoorders bijwonen — de eigenlijke samenkomst, waarop meer de band gevoeld wordt, die ons Gereformeerde volk aan zijn Hoogeschool verbindt, is de Jaarvergadering, die 8 Juli zal gehouden worden. Naar goede gewoonte gaat aan deze vergadering des avonds te 7½ ure in de Zuiderkerk een bid-tond vooraf, waarin het aangezicht des Heeren zal gezocht worden voor de Vereniging en voor de Universiteit. Dr. H. Kaajan zal daar optreden, die zelf-leerling onzer Hoogeschool en Groninger van afkomst, wel de meest geschikte persoon was om in zijn vaderstad dezen bid-tond te leiden. Torval is het zeker niet, dat Directeuren aan een tweeden Groninger, nu niet een leerling, maar den nestor onder onze hoogleraren, Prof. Dr. J. Wolter, de leiding der algemene vergadering opdroegen, die te 10 ure in de Harmonie zal aanvangen. De soevereine oervoud en dege degelijkheid, die al wat Prof. Wolter levert, kenmerkt, doen van het openingswoord, dat bij deze gelegenheid gesproken wordt, een kostelijk stuk verwachten. En voorts zal op deze jaarvergadering geen referaat gehouden worden, opdat er te ruimer tijd overblijve om van gedachten te wisselen over den toestand der Vereeniging. Het jongste jaarsverslag biedt daartoe stof te over. Een broederlijke en openhartige discussie niet alleen over den financiële toestand der Vereeniging, die nog altoos zooveel zorg baart, maar ook over de belangen onzer Hoogeschool, moge dienen om de overvaardigheid en de liefde weer te doen stijgen.

In de openbare vergadering, die des middags te 2 ure zal aanvangen en eveneens in de Harmonie zal gehouden worden, zal Prof. Fabius optreden om als onderwerp te behandelen: „de Christelijke Staat”. We zijn dankbaar, dat naast den theoloog en den literator ook een jurist van onze Hoogeschool ditmaal aan het woord komt om een zoo belangrijk onderwerp, waarbij het in de eerste plaats om de beginselen gaat, waartoe onze Hoogeschool leeft en leven moet, aan de orde te stellen en het standpunt onzer Hoogeschool publiek te verdedigen. En indien iemand, dan is Prof. Fabius zeker de man, om dat met bezieling, ontpend aan heilige overtuiging, te doen.

Moge zoo van deze samenkomst te Groningen opnieuw geestdrift voor onze Universiteit uitgaan. Gemakkelijk is haar weg nooit geweest. Heel haar levensgeschiedenis was een historie van worsteling en strijd. Ook in den laatste tijd hebben zich om haar hoofd weer donkere onweerswolken saamgepakt, die met angst de toekomst onzer Hoogeschool ons zouden doen tegengaan, wanneer de historie onzer Hoogeschool ons ook niet geleerd had, dat God de Heere telkens weer na de donkerste dagen het licht Zijner genade deed doorbreken. Daarom blijven we hopen, want zoolang, naar de schoone zinspreuk van ons studentencorps, het Deo Unce, God haar leidzaam, waarheid blijven mag, en ze niet anders bedoelt, dan Gods Woord te handhaven op het gebied der wetenschap, geldt ook voor haar het nu desperandum, behoeft ze niet te wanhopen.

Wetenschappelijke samenkomst.

Men verzoekt ons de aandacht onzer lezers er op te vestigen, dat de bewijzen van deelneming en de referaten (die als bewijs van deelneming dienst doen) niet tot z Juli, zoolaks oorspronkelijk was meegedeeld, maar tot 5 Juli aan het bureau der Vrije Universiteit verkrijgbaar zijn.

Een verblijvend bericht.

Naar de Waarheidsvriend mededeeld, heeft het Bondsbestuur van den Gereformeerden Bond met Prof. Viasscher geconfereneerd,

waarbij het gereken misverstand werd weggeruimd en het verblijvend resultaat werd verkregen, dat Prof. Viasscher terug is gekomen op zijn besluit om den band met den Gereformeerden Bond door te snijden en ook zich bereid heeft verklaard, zijn artikelenreeks „Van verborgen omgange” in het Bondsblad weer voort te zetten.

Over dat bericht verblijden ook wij ons van harte.

De positie der Gereformeerden in de Hervormde Kerk zou door broedertwist alleen verzwakt kunnen worden. Moge het nu maar blijken, dat het risicø anantium, redintegratio amoris 't ook hier waarheid is en de zoo heilig doorgesonden banden nu vaster nog dan te voren geknoopt zijn.

Verdeeldheid onder broeders, die saamhooren, doet alleen den vijand juichen.

Vrije studie.

Bij een bespreking van de voorstellen, die op de a.s. Synode der Hervormde Kerk aan de orde zullen komen, breekt de Waarheidsvriend een lans voor de vrije studie.

De Synode wil de Gemeente-Universiteit van Amsterdam weer openen onder de Hooge- school, waar de Herv. theologen kunnen en mogen studeren. We zijn daar zeer sterk tegen! De Kerk staat geheel buiten die Universiteit. De benoeming van Hoogleraren heeft de Kerk niet den minsten invloed. Kerkelijke hoogleraren zijn er niet. En die Hoogleraren, die er zijn, zijn doopsgezind, Lutherisch enz. Dus niet Hervormd en ultra-modern. Zóó modern, dat de Herv. Er. Lutherse Kerk besluit haar seminarie uit het modern Amsterdam over te brengen naar het orthodoxe Utrecht. En zou onze Herv. Kerk die Universiteit dan trekken binnen de plaats waar onze a.s. herders en leeraars worden opgeleid? Immers neen!

Op dezer voorwaarde zouden we vóór stemmen, en wel als de weg van vrije studie en vrije opleiding betrouwen werd en alle Universiteiten, waar door wettig-erkende Professoren onderwijs gegeven wordt en wettig-erkende examens worden afgelegd, werden geopend voor onze theol. studenten. En dus ook de Vrije-Universiteit te Amsterdam. Dan zouden we er wat voor voelen en voor stemmen — zoolaks Prof. v. Veen ook in de Synode van 1914 voorstelde, welke toen 1 stem miste om een meerderheid te krijgen — maar om de moderne Gemeente-Universiteit te erkennen en de Gereformeerde Vrije-Universiteit niet, dat lijkt ons al te maal.

Daarom tegen het voorstel zoolaks het hier ligt. En wóór het voorstel in den geest van Prof. v. Veen, om dan ook de Vrije-Universiteit te erkennen.

Voor dit woord van sympathie zijn we de Waarheidsvriend dankbaar.

Het is metterdaad al te onbillijk, dat de Synode der Hervormde Kerk de Examens der Theologische faculteit van de Gemeente-Universiteit te Amsterdam erkennen zou, hoewel hier geen door de Synode kerkelijk benoemde hoogleraren zijn, en die van de Vrije-Universiteit niet.

Op de vorige Synode viel het voorstel van Prof. Van Veen niet, indien we ons niet vermissen, een stem. Moge deze Synode, die tot een beslissing over deze zaak zal geroepen worden, dit onrecht herstellen.

Vrije studie was van oudsher een echt Protestantsch, een gereformeerd beginsel. De Synode zou zichzelve eeren, wanneer ze dit beginsel weer in eere herstelde.

De kinderen des Verbonds.

VI.

Wanneer onze Gereformeerde Kerk in haar Geloofsbelijdenis verklaart, dat „Christus zijn bloed vergoten heeft om de kinderen der geloovigen te wassen”, in haar Catechismus ons onderwijst, dat „hun door Christus' bloed de verlossing van hunne zonde en de Heilige Geest, die het geloof werkt, toegezegd en geschenken wordt”, en in haar Doopsformulier God den Heere dank en looft, dat hij „ons en onzen kinderen door het bloed van Christus al onze zonden vergeven heeft en ons door Zijnen Heiligen Geest tot lidmaten van Zijnen eeniggeborenen Zoon gemaakt en tot Zijn kinderen aangenomen heeft”, dan schijnt daarmee in onverzoonlijke tegenpraak te wezen, hetgeen diezelfde Kerk in haar Leerregels van Dordt even onomwonden belijdt en uitsprekt aangaande den dood van Christus en de verlossing daardoor te wég gebracht, „dat het de gansche vrije raad, de genadige wil en het voornemen des Vaders is geweest, dat de levendigmakende en zaligmakende kracht van den dierbaren dood Zijns Zoons zich allen zou uitstreken tot de uitverkorenen, om die met het rechtvaardig makend geloof te beghiften, dat is, dat God heeft gewild, dat Christus door het bloed zijns kruizes uit alle volkeren en geslachten alleen diegenen krachtiglijk zou verlossen, die van eeuwigheid tot de zaligheid verkoren en van den Vader hem gegeven zijn; dat Hij hen alleen zoude beghiften met de zaligmakende gaven des Heiligen Geestes, welke Hij door zijnen dood hun heeft verworven, en hen alleen van al hunne zonden, zoolwel de aangeborene als de werkelijke, door zijn bloed zoude reinigen.”

Al deze kostelijke weldaden van het Verbond der genade, de verlossing van onze zonden door Christus' bloed en de zaligmakende gaven van den Heiligen Geest, waarvan onze Canones van Dordt getuigen, dat zij door Christus alleen verworven zijn en toegepast worden op de „uitverkorenen”, op degenen „die van eeuwigheid door den Vader hem geschenken zijn”, diezelfde weldaden verklaren onze Confessie, Catechismus en Doopsformulier dat aan de kinderen der geloovigen toegezegd zijn en geschenken zijn, terwijl

het toch ongutwijfeld vaststaat en de uitkomst het ook telkens weer toont, dat waarlijk niet al deze „kinderen der geloovigen” uitverkoren zijn. Beide uitspraken schijnen dan ook elkaar onherroepelijk uite te sluiten, ze staan als ja en neen tegenover elkander. Is wat onze Confessie, Catechismus en Doopsformulier aangaande de „kinderen der geloovigen” belijden, waar, dan kan, zoo zegt men, hetgeen de Leerregels van Dordt ons leeren, niet waar zijn; en omgekeerd, hebben de Vaders te Dordt de waarheid beleeden, dan kunt ge ook niet aannemen wat onze Confessie, Catechismus en Doopsformulier aangaande de kinderen des verbonds u zeggen. Ja en neen kunnen niet tegelijk waar zijn. Ge moet dus kiezen. Wie het eene aannemt, moet het andere als leugen verwerpen.

Nu is de oplossing, die men gemeenlijk van niet-calvinistische zijde van deze tegenstrijdigheid in onze belijdenisschriften heeft gegeven, deze, dat ze de vrucht zou wezen van twee onderscheiden stroomingen die van meet af in onze Gereformeerde Kerken zouden te vinden zijn geweest: de streng-calvinistische richting, die de praedestinatie vooropstelt en de rekkelijke richting van Bullinger, die allen nadruk legt op het genadeverbond. Die meer rekkelijke, milde en Evangelische richting, gelijk men haar gewoonlijk noemt, zou met name te Heidelberg den toon hebben aangegeven, en onze Catechismus en Doopsformulier, die beide door Petrus Datheen van de Gereformeerde Kerk te Heidelberg zijn overgenomen, zouden daarom deze verbondsbeschouwing ons leeren. Daarentegen zou de strenge praedestinatieleer door Calvinistische predikanten uit Frankrijk in ons land zijn binnengedragen, in de Confessie van Guilo de Brès haar niting hebben gevonden en op de Synode van Dordt haar beslissende overwinning hebben behaald. Dat deze voorstelling ten eenemaal onjuist is en niet alleen van allerlei verkeerde onderstellingen uitgaat, maar ook door de feiten op de meest afdoende wijze wordt weersproken, behoeft hier niet in bijzonderheden te worden aangevoerd. Het moge voldoende wezen er hier op te wijzen, dat Datheen, aan wien we onze Catechismus en Doopsformulier danken, toch zeker een niet minder heiligt „Calvinist” is geweest dan Guilo de Brès, de opsteller onzer Geloofsbelijdenis. En wat alles afdoet, denzelfde „verbondsbeschouwing” die men in de Confessie en ons Doopsformulier als het typisch niet-calvinistische beschouwt, vindt men, gelijk we zagen, evenzeer in onze Calvinistische Confessie terug, want ook daar wordt gezegd, dat „Christus zijn bloed voor de kinderen der geloovigen vergoten heeft”. Terwijl eenzijdig onze Leerregels te Dordt, die de zegenaar van het „enghartige en bekrompen Calvinisme” zouden beteekenen, wederom even beslist in Hoofdstuk I artikel 17 verklaren, dat „nademaal wij van den wille Gods dit Zijn Woord moeten oordeelen, hetwelk getuigt, dat de kinderen der geloovigen heilig zijn niet van nature, maar uit kracht van het genadeverbond, in hetwelk zij zijn hunne ouders begrepen zijn, de godsalige ouders daarom niet moeten twifelen aan de zaligheid hunner kinderen, welke God in hunne kindsheid uit dit leven wegneemt.” Hier, in het hart van de praedestinatieleer, komt de belijdenis van het Genadeverbond dus weder even krachtig tot haar recht als in onze Catechismus en ons Doopsformulier. Het is zelfs alsof onze vaderen te Dordt, waar ze tegenover de Remonstranten het soevereine welbehagen Gods in zijn uitverkiezing hadden te handhaven, nog eens met vollen nadruk de Kerken er op hebben willen wijzen, dat ze daarom toch nooit van de leer van het Genadeverbond en al den troost, die daarin voor de ouders ligt, een tittel of jota zouden loslaten.

En evenmin als deze historisch geheel onjuiste voorstelling, alsof men hier met twee gansch verschillende stroomingen te doen zou hebben, die in onze Gereformeerde belijdenisschriften met elkaar worstelen, mag de poging, die men wel van ultra-Gereformeerde zijde heeft aangewend, tot verzoening van beide uitdrukkingen, worden toegelaten, alsof al datgene wat onze Confessie, Catechismus en Doopsformulier zeggen van de „kinderen der geloovigen” alleen bedoeld zou zijn van en slaan zou op de „uitverkoren kinderen” onder hen. Want voor eerst wordt noch in ons Doopsformulier, noch in onze Catechismus noch in onze Confessie van de „uitverkoren” kinderen gesproken, maar van de „kinderen der geloovigen” in het algemeen en welk recht hebt ge toe te voegen? En in de tweede plaats komt ge dan ook niet uit met den doop uwer kinderen. Grond voor dien doop is zeker ook volgens onze belijdenisschriften het bevel, dat God de Heere aan Abraham gaf om aan de kinderen des verbonds den teeken en zegel van het Genadeverbond te geven, maar de eenige grond is dit toch niet. Immers een ledig en ijdel teeken is het Sacrament nooit, gelijk onze Confessie zegt, en aangezien de Doop de afwassing der zonden en de wedergeboorte door den Heiligen Geest afbeeldt en verzegelt, moet daarom de vraag wel opkomen, met welk recht dit sacrament dan aan de kinderen der geloovigen geschenken kan worden. Onze Confessie wijst er daarom op, dat Christus zijn bloed evenzeer vergoten heeft voor de kinderen der geloovigen om hen te wassen als voor de volwassen geloovigen, en laat hier op volgen, dat ze daarom het teeken en sacrament moeten ontvangen, van wat Christus voor hen gedaan heeft. „Daarom” wijst den grond aan, en de grond, waarop onze kinderen gedoopt moeten, is dus wel degelijk, dat Christus zijn bloed voor hen vergoten heeft. Evenzeer als in ons Doopsformulier wederom gezegd wordt, dat onze kinderen in Christus geheiligd zijn en daarom behooren gedoopt te worden. Ook hier is dus felt, dat de kinde-

ren in G
waarop
al wat
kinderen
heiligd
lossing
he
genomen
bedoeld
kinderen,
eik kind
vervallen,
korenen”.
De grond
valt dan
het teeke
wat Chri
want of
met Zijn
zoudt bi
loven er
ook uwe
hun zonde
den doop
of dit van
om niet.
de zaak
niet, dat
kinderen
hun pers
om niet b
nu alle ze
is geword
God den
juist omg
nadeverbo
verkiezing
Niet: wan
uitverkore
maar aan
is geroen
korene te
heid van
datzelfde
des verbod
zalige oud
uitverkiez
is niet, d
want nerg
dat het v
bewijs is
te doen h
alleen de
alle jong
en zouden
de kinder
moord, eij
hebben ge
zoo jong,
zoo de za
geworden.

De gron
dus niet
deren, ma
nietrukke
tend daari
heilig zijn
der Genad
hun verkie
twifelen. M
dit niet all
God de He
wegneemt,
vige ouders,
die hope r
wanneer v
over dat v
lofte is er
af. Immers
te Dordt
belofte in
kinderen d
Hand. 2:35
kind jong
natuurlijk v
het hier
niets af o
niet alleen
maar al h
Genadeverb
voor erfge
hemelen te
volgt, dat,
bondz vro
ouders heb
dat deze v
men” van
waren, nu
der heilige
zaligheid h

Voor
In hartelij
van wilen
Amsterdam
te Hilversu
Hilversum
f
Da.
Klootwijk.

L. E. L.
Ruijs. — 19

In de G
Levensstet
deel dat, in
rische Stru
Met is de C
niet als met
„zuiltige”,
Wat den
Mej. L. C.
bij een twe
iets wat ik
te verander
Waren de
dagen der
de Vereenig
hoorden, ma
Staten werde
kwaats-Vlaand
kwartier, —
onderdak is
overleden hee
en Levensst
ralteitslander
woordt deze

Wat den
Mej. L. C.
bij een twe
iets wat ik
te verander
Waren de
dagen der

de Vereenig
hoorden, ma
Staten werde
kwaats-Vlaand
kwartier, —
onderdak is
overleden hee
en Levensst
ralteitslander
woordt deze

de Vereenig
hoorden, ma
Staten werde
kwaats-Vlaand
kwartier, —
onderdak is
overleden hee
en Levensst
ralteitslander
woordt deze

de Vereenig
hoorden, ma
Staten werde
kwaats-Vlaand
kwartier, —
onderdak is
overleden hee
en Levensst
ralteitslander
woordt deze

de nit-
waardig
ooigen"
schijnen
sluiten,
ellander,
smis en
kinderen
dan kan,
gels van
en omge-
Dordt de
oek niet
eichismus
kinderen
n kunnen
u kiezen,
r andere

ren in Christus geëilgd zijn, de grond, waarop de kinderdoop rust. Indien nu al wat onze belijdenisschriften van de kinderen der geloovigen zeggen, dat ze geheiligd zijn in Christus, dat ze "verlossing hebben in zijn bloed", dat ze "aangenomen zijn tot kinderen Gods", alleen bedoeld ware van enkele "uitverkoren" kinderen, dan zou daarmee het recht om elk kind van geloovige ouders te doopen, vervallen, want of dit kind tot de "uitverkoren" kinderen behoort, weet ge niet. De grond, waarop ge uw kind laat doopen, valt dan weg. Die doop zou dan niet langer het teeken en Sacrament van u zijn van wat Christus voor uw kind heeft gedaan, want of Christus uw kind gewassen heeft met Zijn bloed, weet ge dan niet. En ge zoudt bij den doop God niet kunnen loven en danken, dat Hij niet alleen u, maar ook uwe kinderen om Christus wille al hun zonden vergeven heeft en u dat door den doop bezegelt en bekrachtigt", want of dit van uw kind waar is, weet ge wederom niet. Onze Leerrege van Dordt keeren de zaak dan ook juist om. Ze zeggen niet, dat godzalige ouders, wanneer hun kinderen jong komen te sterven en uit hun persoonlijk geloof en bekeering daarom niet blijken kan, of ze uitverkoren zijn, nu alle zekerheid missen of hun kind zalig is geworden, en ze de zaak daarom aan God den Heere moeten overlaten, maar juist omgekeerd dat ze krachtens het Genadeverbond niet twifelen mogen aan de verkiezing en zaligheid hunner kinderen. Niet: wanneer dit kind des verbonds een uitverkorene is geweest, zal het zalig worden, maar: aangezien het in het genadeverbond is geboren, hebt ge dit kind voor een uitverkorene te houden en daarom aan de zaligheid van dit kind niet te twifelen. En datzelfde geldt natuurlijk voor elk kind des verbonds. De grond toch, waarom God zalige ouders niet mogen twifelen aan de uitkiezing en zaligheid hunner kinderen, is niet, dat ze vroeg komen te sterven, want nergens wordt in Gods Woord gezegd, dat het vroeg wegsterven een teeken en bewijs is, dat ge met een uitverkorene te doen hebt. Bovendien zouden dan niet alleen de kinderen der geloovigen, maar alle jong stervende kinderen zalig worden, en zouden de soldaten van Herodes, die de kinderen te Bethlehem hebben vermoord, eigenlijk een goed werk aan hen hebben gedaan; want door die kinderen zou jong uit het leven weg te nemen, zou de zaligheid hun dan verzekerd zijn geworden.

De grond van deze hope der ouders ligt dus niet in het jong sterven hunner kinderen, maar, gelijk onze vaders te Dordt uitdrukkelijk verklaarden, alleen en uitsluitend daarin, dat de kinderen der geloovigen heilig zijn uit kracht van het Verbond der Genade en daarom de ouders aan hun verkiezing en zaligheid niet mogen twifelen. Maar dan volgt hier ook uit, dat dit niet alleen geldt voor de kinderen, die God de Heere in hun kindheid uit dit leven wegneemt, maar voor elk kind van geloovige ouders. De belofte Gods toch, waarop die hope rust, komt niet eerst tot de ouders, wanneer hun kind gestorven is, om hen over dat verlies te troosten, maar die belofte is er van de geboorte van het kind af. Immers die belofte, waarop onze vaders te Dordt wezen, is geen andere dan de belofte in het Genadeverbond aan alle kinderen der geloovigen gedaan (Gen. 17: 7, Hand. 2: 39 en 1 Cor. 7: 14). Of zulk een kind jong sterven zal, weten de ouders natuurlijk vooruit niet; tot de zaak, waarom het hier gaat, doet dit bovendien ook niets af of toe. Want de ouders hebben niet alleen deze kinderen, die jong sterven, maar al hun kinderen uit kracht van het Genadeverbond voor kinderen Gods en dus voor erfgeneren van het Koninkrijk der hemelen te houden. Waaruit dan van zelf volgt, dat, wanneer deze kinderen des verbonds vroeg komen weg te sterven, de ouders hebben te gelooven en aan te nemen, dat deze kinderen aangezien ze "erfgeneren" van het Koninkrijk der hemelen waren, nu door hun sterven in de erfenis der heiligen zijn ingegaan en de volle zaligheid hebben ontvangen.

DR. H. H. K.

Voor Kootwijks scholen.

In hartelijken dank ontvangen: Uit het busje van wijlen mej. H. door Ds. van Schelven te Amsterdam f 2.25; van den heer T. Kuiper te Hilversum f 1; van mej. G. Versteeg te Hilversum f 1.

Ds. J. H. HOUTZAGERS, voorzitter.
Kootwijk.

Leestafel.

L. E. LEVENSBEELDEN. Utrecht. — G. J. Ruijs. — 1915.

II.

IN DE GENERALITEITSLANDEN, dás is in LEVENSBEELDEN de titel van het derde onderdeel dat, in onderscheiding van de drie historische STUDIEN, een historische NOVELLE is. Met in de GENERALITEITSLANDEN toch zijn wij niet als met de STUDIEN, op het gebied der snuttige, maar der "fraaie" letteren.

Wat den titel deze NOVELLE betreft, zou ik Mej. L. C. in overweging willen geven dien, bij een tweede druk van LEVENSBEELDEN, — iets wat ik haar boek van harte toewensch — te veranderen.

Waren toch de Generaliteitslanden, in de dagen der Republiek, de landen, die niet tot de Vereenigde Zeven Provinciën der Unie behoorden, maar rechtstreeks door de Algemeene Staten werden beheerd, zoals Staats-Brabant, Staats-Vlaanderen, Limburg en Gelders-Overkwartier. — Deze titel van een NOVELLE, die onderdeel is gebracht in een boek, dat LEVENSBEELDEN heet, doet niet anders verwachten, dan een LEVENSBEELD van de menschen in de Generaliteitslanden. Aan die verwachting nu beantwoordt deze NOVELLE niet, want de plaats der

handeling is slechts het dorp DEURNE in STAATS-BRABANT en hoewel wij in dit beperkt milieu ook wel iets van het leven der Brabantse menschen ten tijde der Republiek te zien krijgen, concentreert het gebeuren zich toch om het gezin van Heer LOUIS CAESTECKER, DROST van de HEERLIJKHEID DEURNE EN LUSSEL in PRELLAND en nader nog, om diens dochter FRANÇOISA CAESTECKER, de hoofdpersoon uit het verhaal. Mij dunkt, dat daarom de titel FRANÇOISA CAESTECKER voorkeur verdient.

De situatie is deze. FRANÇOISA, de ruim twintigjarige dochter uit het eerste huwelijk van Heer LOUIS, voelt zich niet gelukkig te DEURNE in het gezin van haar, tot hooger stand opgekomen maar nog wat ruwe vader en haar in-goedhartige en ook godsdienszame, maar min-beschaafde stiefmoeder. Niet gelukkig, omdat zij daar niet kan bevredigen haar neiging tot high-life, die ze van haar moeder schijnt te hebben geërfd.

Zij woont al twintig jaar op het marktpleintje, in het oude huis met het wapen van Heer CAESTECKER boven de deur, doch hoe gewichtig FRANÇOISA zich als dochter van den DROST der HEERLIJKHEID DEURNE in PRELLAND ook voelt, zij zou den dag zegenen als haar vader eens een hooge positie kreeg in een stad.

"Maar vader zit in dat DEURNE vastgeroest." (p. 66).

Zoo staan de zaken, als FRANÇOISA op een Juli-middag van 1701 even met de groote wereld in aanraking komt.

De Heer van het dorp, Baron VAN LEEDFARL, die ook toen weer, als elk jaar, eenige weken op zijn kasteel te DEURNE doorbracht, had den DROST met vrouw en dochter, dien middag bij zich op salet gevraagd. Ongehuwd als hij was, nam zijn zuster, een MEVROUW SUIJARD, de honnen waar en behalve de CAESTECKERS was de predikant van DEURNE, Ds. RAUWERS, genoodigd. Op het HUIS logeerde toen ook een MEVROUW SWEERTS DE LANDAS uit den BOSCH.

Heer CAESTECKER was dien middag niet bijzonder spraakzaam, zijn vrouw zei heelemaal niets en de Dominé, met zijn grove, gebruide gezicht, die legerpredikant was geweest vóór hij op DEURNE kwam, was niet zijn soldatenmanieren ook al geen gezelschap voor MEVROUW SWEERTS DE LANDAS, wier man Heer van OIRSCHOT was. Zoo kwam het, dat zij zich maar wat ging bezig houden met FRANÇOISA. Al pratend en vooral toen zij hoorde, dat het meisje aan Fransche literatuur deed, kwam zij toe FRANÇOISA te beloven haar tens bij zich in den BOSCH te zullen inviteren.

Toen deze met haar vader en stiefmoeder vertrokken en ook Ds. RAUWERS verdwenen was, kwam MEVROUW SWEERTS VAN OIRSCHOT met haar kritiek.

Van de CAESTECKERS vond ze de dochter verweg de beste en toen MEVROUW SUIJARD, die wilde uithuwelijken aan Ds. RAUWERS, vond zij dat die twee bepaald niet bij elkander behoorden; FRANÇOISA zelf had haar al gezegd, dat zij soms nog erge soldatesquemaniëren had.

Dan zijn wij drie jaar verder. MEVROUW SWEERTS DE LANDAS heeft haar belofte niet gehouden.

Op een kouden November-Zondagmorgen zijn wij nu met FRANÇOISA te DEURNE in de groote WILLEBRORDSKERK, sedert ruim vijf jaar, toen BRABANT aan de Republiek was afgestaan, sven Paapsche dwalingen en Paapsche tooit gezuiverd." In het kille kerkgebouw, voor de kleine onafgemaakte gemeente veel te groot, prekt Ds. RAUWERS over den oorlog. Straks geeft hij, als middenzang, de verzen 3 en 5 van Psalm 90 op. Aan de laatste drie regels van vers 5 verbindt zich dan onwillekeurig FRANÇOISA's toekomstgedachten: Zij krijgt een bange visie van zichzelf, ziet zichzelf, als zij, over vijf jaar, tuschen de 70 en 80 zal zijn en dan als doelloos-lievende oude-juffrouw CAESTECKER op DEURNE zal zitten.

De Middags komt Dominé bij haar familie eten. Het tafelsprek loopt vrij vlot. Loopt eerst over den oorlog en daarna over een plan van den DROST om Woensdagmiddag, met paard en wagen, naar een dorp in de buurt te gaan. Ook wordt afgesproken, dat FRANÇOISA dan al meezijden tot aan den zijweg naar VLERDEN, waar zij de Schoolmeestersvrouw wil bezoeken. Als haar vader op zijn terugtocht om ruim vier uur weer bij den zijweg is, zal zij weer op den wagen komen.

Ds. RAUWERS, die smet het oog op een eigen tehuis", reeds lang zijn keuze had gevestigd op de dochter van Heer CAESTECKER "al stond zij wel heel ver van hem af", — merkt bezorgd op, dat die zijweg zoo eenzaam is en het al om half vier begint te donkeren.

Maar FRANÇOISA neemt zijn innemiging koel op. En nu het slot.

De terugtocht van VLERDEN was, hoewel bij-eindigend voor FRANÇOISA, toch niet zonder tegenheden geweest. Vergezeld van een ouden knecht, de jongere moest bij vader op den wagen blijven, was zij over den verregenden zijweg, met natte voeten bij de schoolmeestersvrouw gekomen. Toen zij van dat bezoek terugkeerde werd het weer slecht en als zij nog vóór vier uur met den ouden knecht aan den zijweg is donkert het en is van vaders paard en wagen nog niets te zien. Wind en regen doen haar schuilen in een naburig huis waar Roomschen woonden, terwijl de knecht bij den zijweg blijft. De schrille, hartstoeitlijke klagstem van de oude moeder der huisvrouw over al wat haar geloofsgenooten te lijden hebben gehad, beangstigt haar. Doch dan komt JACOB, de knecht vertellen: "Juifer ik zie nog geen kar, maar de Dominé loopt langs den weg."

JACOB moet den DROST tegenmoet gaan en Ds. RAUWERS brengt FRANÇOISA naar DEURNE. In dien mistigen November-avond, onder stroomenden regen, op modderigen landweg heeft hij haar gevraagd. En als hij den volgende dag om het antwoord zal komen, wij zij geen nee zeggen. Want, FRANÇOISA CAESTECKER zou nu een doel in haar leven hebben; zij zou ergens voor kunnen leven." (p. 143).

Reeds de wijze waarop deze vrij eenvoudige situatie met haar 18de eeuwse milieu door L. E. in scène is gezet, maakt deze historische NOVELLE tot een kunstwerk. En dat is te meer te waardeeren, wijl dit genre in onze hedendaagsche literatuur niet al te druk wordt beoefend. Het vereischt dan ook niet slechts een door-endoor kennen, maar ook een zich geheel-kunnen-inleven in wat naar tijd en plaats ver is, en daartoe is noodig een talent als van deze Schrijfter. Haar is het ook nu weer gelukt historische stof, die tot belletristische verwerking vaak zoo weerbarstig kan zijn, volkomen te beheerschen.

Als Mej. L. E., ben ook ik geweest te DEURNE, waar in de 18de eeuw onze bekende natuurkundige MARTINUS en in de vorige, onze tijdgenoot MEVROUW NOORDERWIJER-REDDINGHUS, wier vader er predikant was, zijn geboren.

Wel anders dan in 1701 zal het er uitgezien hebben, toen ik het, voor nu veertig jaar, zag. Maar nog was er toen het dorpspleintje en de sedert lang weer roomliche WILLEBRORDSKERK en het kasteel en het Poeliland. En niet alleen dat vond ik weer terug in de NOVELLE, maar ook het onderwetsche milieu waar FRANÇOISA in optreedt is door L. E. zoo in actne gezet, dataan de uitbeelding niets ontbreekt. Het interieur der kamers en zalen, de juponnen en kapsels der dames, de steekhoeden en mantels der heeren, de landweg met zijn voren en gaten, de karossen en karren, tot de Datheneische psalmen toe, — heel die schikking zou de bekwaamste regeisseur haar niet verbeteren. Zeg nu dat dit alles maar techniek is en ik zal het niet tegen spreken. Maar L. E. heeft hier ook nog iets anders gedaan, iets veel hoogers dan knappe regie leveren.

Ik wil niet spreken van de mooie brokjes natuur-schildering in deze historische NOVELLE, want ook dat raakt nog maar den buitenkant. Maar wel moet ik spreken van wat er de grootste charme aan geeft, de karakterteekening, de uitbeelding van het, in hun spreken en doen, naar buiten-komend zieleleven der menschen uit lang verleden.

Het zieleleven der menschen uit 1700 dat, bij al zijn overeenkomst met het onze, vooral in zijn voelen, toch van het onze verschilt.

Want over het geheel genomen, voelden die menschen anders dan wij.

En L. C. weet dit niet alleen, maar zij verstaat ook zoo bij uitstek de kunst om zich in het gemoedsleven van de menschen uit lang verleden in te voelen en door het dan ook dís uitbeelden, maakt zij haar werk zoo echt. Laat mij dit, om bij het gebeuren waarop het uithoort in de NOVELLE te blijven, mogen verduidelijken aan FRANÇOISA's mariage de raison met Ds. RAUWERS.

Zeker, de situatie waarin zij verkeerde, komt zoo, althans bij een jonge vrouw van stand en ontwikkeling, in onze "eeuw van de Vrouw" bijna niet meer voor. Toch kunnen ook bij deze motieven werken, die als bij FRANÇOISA CAESTECKER, leiden tot een huwelijk, dat niet precies een mariage d'amour is. Maar in dat geval zal de jonge vrouw van onsen tijd anders voelen. Zal zij tegen een veel intenser onlustgevoel hebben te strijden, dan haar zusteren uit vroeger eeuw.

De cultuur heeft het gemoedsleven van den mensch onzer dagen, ik zeg niet verreind, maar toch verdiept en verrijkt.

Voldoende bezinning zal zelfs in het bange wereldgebeuren der laatste maanden hertegen geen instantie kunnen vinden.

Ook L. E.'s medegevoel, uitkomend zoo in haar vroegeren als ook nu weer in dit haar werk, met het lijden onzer Roomsche landgenooten "onder de Republiek" is mij bij haar, de overtuigde Protestante, niet anders dan een bewijzend teken van dit verrijd en verdiept en laat mij hier ook zeggen, verreind gemoedsleven.

Moge het Mej. L. E. gegeven zijn met nog vele LEVENSBEELDEN als dit van FRANÇOISA CAESTECKER de vaderlandse belletrist te verrijken.

G.

VERBETERING. In de 2e alinea der laatste kolom van de vorige LEESTAFEL kwam te staan: "als die twee", terwijl er had moeten staan: "als niet die twee".

Officieele Berichten.

Geref. Traktaat-Genootschap „Filippus“.

Het bestuur van „Filippus“ brengt hierdoor ter algemeene kennis:

1. dat met het oog op de tijdsomstandigheden, dit jaar geen algemeene vergadering wordt belegd;

2. dat de administratie der gratisverspreiding met ingang van 1 Juli is opgedragen aan Ds. J. Mulder te Gorinchem;

3. dat de derde zending-1915 van traktaaten aan de leden en corporaties wordt verzonden door den uitgever P. Molach te Breukelen.

Namens het bestuur van „Filippus“.

J. TER BORG, te secr.

Volaga, 26 Juni 1915.

Classe Gouda.

Aan de betrokken kerken wordt bekend gemaakt, dat de e.k. classieale vergadering d.v. zal gehouden worden op Dinsdag 3 Aug.

Punten voor 't agendum worden ingewacht tot op 19 Juli a.s. aan het adres van den eerst ondergeteekende.

Namens de roepende kerk:

Ds. ROLLOOS, praeses.

A. J. VERHOOG, scriba.

Lekkerherk, 1 Juli 1915.

Korte Notulen van de Vergadering der Part. Synode van Zeeland, gehouden te Middelburg, 2 Juni 1915.

Art. 1. Namens de roepende kerken van Middelburg opent Ds. Wielenga de vergadering; laat zingen Ps. 25: 2, leest Filipp. 2: 1-11, en gaat voor in gebed. Daarna spreekt hij de woord van hartelijk welkom, daarbij den wensch uitende, dat, wanneer de Synode een volgenden keer hier vergadert, dan niet een gedeelte, maar een vereenigde kerk haar gastvrouw moge zijn.

Art. 2. Uit het onderzoek van de credentiebrieven blijkt, dat behalve van de Classe Tholen, waarvan één der afgevaardigden ontbreekt, alle Classen wettig vertegenwoordigd zijn. De lastbrieven van Zierikzee en Tholen behelzen instructies.

Art. 3. Het Moderamen wordt als volgt samengesteld: Ds. L. Bouma, praeses; Ds. F. Kerkhof, assessor; Ds. J. H. Lammertsa, scriba; Ds. A. P. Lanting, 2e scriba. De Wielenga wordt verzocht als adviseerend lid zitting te nemen.

Art. 4. De notulen worden gelezen en, na enkele vraag om inlichting, gearresteerd.

Art. 5. Rapporten:

a. Broeder H. v. Driel rapporteert namens deput. van de Prov. Kas tot ondersteuning van diakonien om beoefende idioten etc. te verplegen, dat van de patienten die in verschillende stichtingen verpleegd worden, rapporten zijn ingekomen, die allen bevredigend zijn. Aan de diakonie van Vroewepolder is f 25,— meer toegestaan. De ontvangsten zijn f 1058,07½; de uitgaven f 679,05 batig saldo f 379,02½.

In verband met dit rapport stelt de praeses voor, aan B. O. Z. de gevraagde subsidie toe te staan. Aldus besloten. Enkele kerken, die niet collecteerden, zullen door de afgevaardigden ter Classe er mee in kennis worden gesteld, dat wanneer men deze kas opzettelijk niet steunt,

ook geen subsidie uit deze kas kan worden genoten.

b. Ds. V. d. Veen rapporteert als Curator van de Theol. School, dat aan 't begin van den cursus 28 studenten waren ingeschreven, waarvan 9 voor 't eerst. Besloten werd, dat Ethiek voortaan ook examenvak zal zijn. Om tot het candidaatsamen (B) toegelaten te worden, moet de aspirant ten minste sinds een jaar tot het Heilige Avondmaal toegelaten lid zijn van een der Geref. Kerken.

c. Ds. Lammertsa rapporteert als dep. voor Art. 13 D. K. O., dat de ontvangsten f 2783,16 zijn, de uitgaven f 2170,16, batig saldo f 613,— Voorts wijst hij op de noodzakelijkheid, dat de Classen en kerken in de Provincie hem geregeld op de hoogte houden van al de Emeriti, met de bedragen die zij ontvangen.

d. Namens deput. voor de Zending rapporteert Ds. Doekes, dat de arbeid van br. Merckelijn aanvankelijk gezegend wordt. Besloten werd tot bouw van twee Zendingsscholen. Voor de colportage is de courant van den miss. dienaar een niet onbelangrijk element. De totale ontvangsten zijn f 6788,57½, de uitgaven f 5759,07½, batig saldo f 1029,50.

Nadat, enkele vragen, naar aanleiding van het rapport, zijn beantwoord en aan deput. in overweging is gegeven, door busjes te doen werken voor de Med. Zending, deelt Ds. Doekes mede, dat destijds besloten is, een huis voor Ds. Merckelijn te bouwen; de uitvoering daarvan was echter verschoven. Nu is er een huis te koop; en moet er spoedig worden gehandeld. Deput., adviseert tot koop over te gaan, mits het geld verkrijgbaar zij tegen een billijke rente. De Synode kan zich vinden in de gedachte van deput. indien ten hoogste 5 pCt. rente betaald moet worden; eerst het advies van een betrouwbaaren deskundige is ingewonnen, en de sijn voor opknappen de f 1200 niet te boven gaat. Deze zaak wordt in handen gesteld van deputaten met zendende ker.

e. Ds. van der Kooi rapporteert namens deput. art. 19 D. K. O.

Enkele wijzigingen in de regeling voorgesteld, worden door de Synode aangenomen. De ontvangsten voor de kas Art. 19 D. K. O. zijn met inbegrip van 't saldo f 2295,39, de uitgaven f 375,79½ alzo een batig saldo van f 2069,59½. De rente van het uitgeleende geld zal verhoogd worden tot 4½ pCt.

f. Als provinciale quaestor rapporteert Ds. V. d. Kooi, dat ontvangsten is f 1503,54½, uitgaven f 1074,06, dus in kas f 429,48½.

g. Namens deput. naar Art. 49 D. K. O. rapporteert Ds. V. d. Kooi, dat bij een gehouden examen gunstig kon worden geadviseerd.

h. Ds. Lanting rapporteert i.z.z. ontwerp voor een fonds voor Hulpbeh. kerken in de Prov. Zeeland. De Part. Synode besluit deze regeling met instructie in de acta der Synode af te drukken, terwijl de volgende Synode definitieve beslissing in dezen zal nemen.

Art. 6. Ingekomen stukken: Een schrijven van de Generale Synode a. i. z. grensregeling tuschen de kerken van Gapinge en Veere; A. i. z. protest Serooskerke; wordt gelezen en voor kennisgeving aangenomen.

Een schrijven van Ds. M. zal beantwoord worden.

Art. 7. Br. Donner rapporteert, dat de onderscheidene kasboeken in orde zijn bevonden. Den quaestores wordt dank gezegt voor hun accuraat beheer.

Art. 8. De subsidie-aanvragen van de kerken Domburg en Westkapelle worden toegestaan.

Eene aanvrage om steun door de Cl. Zierikzee voor den Evangelisatie-arbeid op Schouwen en Duiveland wordt, na toelichting en bespreking, ingetrokken.

De aanvrage van de kerken Poortvliet en Tholen om de gewone leidinggewone subsidie voor Art. 13, wordt toegestaan, onder deze opmerking, dat in 't vervolg een gemotiveerde aanvrage gedaan worde, met gedetailleerde opgave van wat door de kerken van de classe Tholen zelve wordt bijgedragen.

Een schrijven van Ds. P. v. A. wordt gelezen. Naar aanleiding hiervan herinnert de Synode de classes aan 't geen door de Gener. Syn. in dezen is besloten.

Art. 9. Een missive van deput. voor oef. v. l. verb. v. d. Geref. kerken met de Theol. fac. der V. U. te Amsterdam, wordt gesteld in handen van Deputaten naar art. 49 D. K. O.

Art. 10. De verschillende deputaten worden gecontinueerd; enkele vacatures aangevuld. Voor Art. 19 D. K. O. worden benoemd: Ds. Lammertsa, primus, Ds. Hulstijn, sec.

Tot archiefbewaarder erk wordt aangewezen de kerk van Middelburg C.

Art. 11. Nadat besloten is ook het volgende jaar de predikanten-Conferentie te houden; een en andere beslissingen genomen zijn betreffende de gedrukte handelingen der Part. Synode; de roepende kerk voor de e. v. Part. Synode is aangewezen, benevens tijd en plaats; wordt de vergadering, na een kort slotwoord van den praeses, dat door den assessor beantwoord wordt, gesloten, waarna Ds. Kerkhof voorgaat in dankgebed.

Op last van de Part. Syn.,

A. P. LANTING, 2e scriba.

Buitenland.

N.-Amerika. Billy Sunday.

Wij deelden het een en ander mede omtrent het optreden en de manier van prediken van Billy Sunday. We onthielden ons van critiek, waarmede we echter niet bedoelen dat wij geen aanmerkingen op hetgeen deze prediker brengt, hebben. Integendeel zijn wij overtuigd dat deze revivalprediker Remonstrantsche gevoelens koestert en dat zijn methoden en manier van optreden niet naar Gods Woord zijn. Overal waar deze bekeerde bokser optreedt, verzocht hij de kerken hare diensten te staken, betgeen gewoonlijk wordt toegestaan. Wij meenen echter, dat de Gereformeerde kerken hare diensten dan laten doorgaan, althans wij hebben nog niet vernomen, dat zij daartoe overgingen, en de adviezen der Geref. organen zijn dan ook om dit niet te doen; volgens ons, volkomen te recht. Wat men in de nieuwe wereld van het optreden van Sunday verwacht, blijkt uit een bericht in *Onse Toekomst*, een Amerikaansch blad, hetwelk luidt:

"Is nu zoo goed als zeker dat Billy Sunday ook eens zijn krachten aan Chicago beproeven zal. Hij komt! dat was Zondag het wachtoord in ongeveer 400 kerken. Met dat „hij“ wordt natuurlijk niemand anders bedoeld dan de beroemde prediker.

Hij komt. Wanneer, weet men nog niet. Maar men is reeds bezig een fonds voor het doel bijeen te brengen. Een fonds van f 250,000. Want elke groote onderneming kost geld, veel geld. W. S. Peterson, voorzitter van de financiële commissie der „Sunday Evangelistic

Campaign“ organisatie, ontving Zondag een telegram van den heer Sunday uit Paterson, waar hij thans een revival campagne leidt. 't aarin komt o.a. het volgende voor.

Zij die het best in staat zijn den geestelijken polsslag van de meer dan 2000,000 Chicagoers waar te nemen, beweren dat de tijd daar is voor een vereenigd pogen van de zijde der Christelijke machten der stad, ter herwinning van de menigte die haar getrouwheid aan de kerk heeft verloren, ter verlossing van de zonde der meer dan 1,000,000 die nog vrecdelingen zijn voor God, en ter bevrijding der stad van de goddeloosheden en zonden, waarmede de burgerij wordt bedreigd."

Uit deze woorden blijkt, dat en de vrienden en Billy zelf groote dingen van zijn optreden verwachten.

Men heeft Billy Sunday ook uitgenoodigd om Engeland te bezoeken. Een Methodistisch blad is echter daarmee weinig ingenomen. Amerika kan heel wat verdragen, wat men in Engeland niet wil dulden. Ook zou men het betreuren, dat de manier van optreden van Sunday in Engeland werd nagevolgd. „Wij kunnen verstaan dat iemand voor een oogeblik het pad der wijsheid verlaat; maar het bezwaar tegen de methoden van den heer Sunday is, dat hij welbewust aanstoet geeft, en zich beroemt op zijn abnormale manieren en die voor wezenlijk houdt. Terwijl wij met dankbaarheid vermenen van de goede en blijvende resultaten van zijn arbeid, voornamelijk onder hen die voor anderen onbereikbaar zijn, zoo zijn wij overtuigd dat die uitkomsten nog beter zouden zijn wanneer er niet zulke uitwassen bij waren. Het heilige werk van het redden van zielen is een te ernstige zaak, om gedaan te worden op de manier van de bestudeerde excentriciteiten van een clown."

Dit oordeel van het Methodistisch orgaan is niet te hard. Maar wij hebben niet alleen bezwaar in de manieren van den heer Sunday, ook datgene wat hij verkondigt is op menig punt afwijkend van de leer die naar de Godzaligheid is. Doch wij weten dat de Heere met een krommen stok een rechten slag doen kan.

GEMENGD NIEUWS.

Een bisschoppelijke vermaning voor onwettige kleding. Uit Elzas-Lotharingen meldt men, dat bisschop Bentler bevelen heeft van alle kansels zijner diocese de volgende vermaning voor te lezen.

„De toememende vrijheid in de kleding der vrouwen teneinde dringend amhoudende en onachtzame bestrijding door de kerkelijke autoriteit. Het is te vreesen, dat het boze voorbeeld, het elk in dit opzicht de steden geven, ook op het platte land nagevolgd wordt, wanneer wij niet daartegen optreden. Het is onbegrijpelijk, dat trots den vreeselijken ernst van den tijd, zoo vele vrouwen en meisjes zich aldus blijven kleeden alsof ze geen gebod voor christelijke zedigheid bestaat. Terwijl de apostel Paulus wil „dat de vrouwen in een erbaar gewaad met schaamte en matigheid zich zelve verstaan“, doen welen juist het tegengestelde. Onze soldaten lijden al de ontberingen van den oorlog, en zetten voortdurend hun leven voor ons op het spel, en Christelijke vrouwen en meisjes hebben den treurigen meed, zich in een kleding te vertoonen, die niet alleen in strijd is met alle christelijke zede, maar ook een loon is voor het offerden dat hare mannen en broeders in het veld moeten leiden. Katholieke vrouwen en meisjes! Bedenkt toch wat Christuselijke waardigheid medebrengt, en vooroorlooft u zelve en uwe dochters niet het geringste, wat met deze in strijd is, of wat in dezen zoo ernstigen tijd niet betaamt. Nemen u in acht dat gij Gods toorn nog niet meer verwekt. Daarom eischt de christelijke eerbareheid, dat wij ons lichaam eersaam bedekken, maar niet dat wij het op prikkelende manier ten toon stellen. Hoe het dan voor de christelijke zedewet een kleding bestaat, die nauw aansluit, de vormen des lichaams niet bedekt, ni doorzichtige of zelfs doorbroken stof bestaat, armen en borst niet volkomen bedekt? Christelijke vrouwen en meisjes! Bedenkt dat ene onerebare kleding ook een onerebare geandheid verraadt. Wie zulk eene draagt, vernedert zich zelve, benadeelt zijn goeden naam, is niet alleen schuldig aan eigene maar ook aan andere zonden. Met deze beladen zij u voor Gods gezicht moeten verschijnen. Van Eva zegt de Heilige Schrift dat de zonde met haar is begonnen en dat wij allen om hare wille sterven. Volgt dus niet het voorbeeld van onze zondige stammemoeder, maar dat van de maagdelijke moeder Gods, door welke ons genade en het eenwige leven ten deel valt."

Met uitsondering van de laatste zinssede kan elk christen deze vermaning onderschrijven. Jammer, dat dit in deze dagen niet alleen in Duitschland noodig is.

WISKEL.

Voor Kinderen.

AAN VRAGERS.

N. N. zou gaarne eenige inlichtingen zien gegeven over drie dingen uit Hand. 21: 37, 38, 39 en wel deze:

1. Was het zoo vreemd dat Paulus Grieksch sprak, daar die taal toch algemeen bekend was?
2. Welke Egyptenaar wordt hier bedoeld?
3. Waarom noemt Paulus de stad Tarsus geen onvermaarde stad?

Hand. 21 verhaal ons hoe de Joden te Jerusalem tegen Paulus onblijder, hem zochten te doden. Heel Jerusalem raakte in verwarring. Doch de Romeinsche bezetting kwam tuschenbeide en bracht Paulus in de legerplaats, d. i. de verblijfsplaats der Romeinsche soldaten, terwijl het volk woedend volgde. Eer hij de legerplaats binnen ging, verzocht Paulus den hoofdman of hij iets mocht zeggen. Hij vroeg dit in de Grieksche taal, waarop de overste verwonderd uitriep: „Kent gij Grieksch?" Want hij had Paulus aangezien voor een gemeen misdadiger uit de laagste volksklasse, die geen Grieksch kende, en hem dan ook laten binden. Zoo wordt duidelijk wat we lezen in vs. 37: „En als Paulus nu in de legerplaats zoude geleid worden, zeide hij tot den overste: Is het mij geoorloofd tot u wat te spreken? En hij zeide: Kent gij Grieksch?"

Dan volgt vs. 38:

Zijt gij dan niet de Egyptenaar, die vóór deze dagen oproer verwekte, en de vierdizend moordenaars naar de woestijn stietde?"

De overste spreekt hier verder: De Egyptenaar hier bedoeld had een groot jaar geleden oproer gemaakt en zich uitgegeven voor een groot profet. Grooten aanhang verkrijgen hebende wilde hij Jerusalem innemen en leidde zijn aanhangers om de woestijnen heen, naar den Olijfberg. Doch de Romeinsche stadhouder Felix verzocht hem en versloeg hem. Zijn volk werd verstrooid, en hij zelf vluchtte. Met de vier duizend moordenaars worden bedoeld vier duizend gewapende mannen.

Nu nog vs. 39:

Maar Paulus zeide: Ik ben een Joodsch man van Tarsus, een burger van geen onvermaarde stad in Cilicie; en ik lid u, laat mij toe tot het volk te spreken.

Tarsus of Tarsus was een aanzienlijke stad in Zuid Oost Klein-Azië, in het landchap Cilicie aan de Middellandsche Zee, of althans